Ketens van het Heden: vrijgevochten slaven in Surinaamse gevangenissen

Elke Van Hellemont *

In juli 2004 maakte ik kennis met een republiek net boven de evenaar waar een reeks toevalligheden me in contact bracht met een onderzoeksproblematiek en -mogelijkheden. Taxichauffeurs waarschuwden me meerdere keren voor Marrons, de binnenlandbewoners van Suriname. In gesprekken met de gewezen adjunct-hoofdcommissaris van het Surinaamse Politiekorps bleek de Boslandcreoolse groep oververtegenwoordigd te zijn in de Surinaamse gevangenissen. Hoe groot deze was en of er wel gesproken kon worden van een oververtegenwoordiging, bleef een vraagstuk. Maar de Surinaamse samenleving nam aan dat er een disproportioneel aantal Boslandcreolen in de gevangenis zat, en zowel op politiek als op sociaal vlak schermde men met allerhande verklaringen. Maar een penitentiaire oververtegenwoordiging van minderheden is een fenomeen dat verder reikt dan de tropische grenzen. De bevolkingssamenstelling van menig Europese gevangenis wordt geplaagd door onevenwichtige etnische verhoudingen. Daarnaast voeden woorden als etniciteit en ras, laat staan hun connectie met criminaliteit, bepaalde criminologische discours met verhitte discussies en deze concepten inspireerden reeds een batterij aan literatuur.[1]

Het wetenschappelijk onderzoek naar onevenwichtige etnische verhoudingen in een gevangenispopulatie kan men splitsen in grofweg twee onderzoeksstellingen. Enerzijds zijn er theoretici die menen dat een oververtegenwoordiging veroorzaakt wordt door selectieprocessen uitgaande van politie en justitie.[2] Anderzijds bestaan er theorieën die er van uitgaan dat minderheden een grotere kans hebben om in een crimineel milieu terecht te komen door bepaalde socio-economische, sociale en historische factoren.[3] Het essentiële verschil van deze tweedeling valt samen met hun basisassumptie omtrent het verband tussen de oververtegenwoordiging van minderheden en criminaliteit. De eerste soort theorieën gaat op zoek naar selectieprocessen van het justitiële systeem en neemt aan dat het criminaliteitspatroon niet wezenlijk verschilt onder etniciteiten. De tweede soort theorie kadert het fenomeen in het perspectief dat minderheden proportioneel gezien daadwerkelijk meer of zichtbaardere criminaliteit zullen plegen en dat dit veroorzaakt wordt door maatschappelijke, culturele, sociale en historische factoren.[4] Hoewel mijn persoonlijke mening uitgaat van een samenspel tussen deze twee visies, focust het onderzoek te Suriname op dit laatste uitgangspunt. De onderzoeksvraag luidde: "Wat zijn de determinanten van een oververtegenwoordiging van Marrons in Surinaamse gevangenissen?"

Een eerste deel bespreekt de Marrons als bevolkingsgroep. Het kaderen van de Marrons als bevolkingsgroep in de Surinaamse context is een vereiste wanneer men op zoek gaat naar factoren die crimineel gedrag van leden van deze groep kunnen beïnvloeden. Met een korte introductie van het theoretisch uitgangspunt van deze studie in "de mens als sociaal wezen" gaat het tweede deel in op een bespreking van het onderzoek. Dit door ten eerste de oververtegenwoordiging te schetsen en vervolgens over te gaan naar eventuele verklaringen. Er worden drie denkpistes geschetst en vervolgens wordt één van deze drie verder uitgewerkt in een analyse van kwalitatieve data.

Suriname en Marronage

Marrons zijn een etnische minderheid van de Republiek Suriname. In 2000 waren ze ongeveer met 60.000 in Suriname. Ze waren verdeeld over 6 verschillende stammen: de Saramaca (ca. 25.000), de NDjuka of Aukaners (ca. 25.000), de Matawai (ca. 2.500), de Aluku (ca. 2500), de Paramacca (ca. 2.000) en de Kwinti (ca. 500).[5] Toen namen ze circa 10% in van de Surinaamse bevolking, maar volgens de volkstelling van 2004 is hun

* *Elke Van Hellemont is assistent in het Leuvens Instituut voor Criminologie, K.U.Leuven.*

1 *TUNGER-TAS, J., "Ethnic minorities, social integration and crime",* European Journal on Criminal Policy and research *2001, (9), 5-29; PHILLIPS, C. en BOWLING, B. "Racism, Ethnicity, Crime and Criminal Justice" in Maguire, M., Morgan, R. en Reiner, R. (eds),* The Oxford Handbook of Criminology. 3rd edition*, Oxford, Oxford University Press, 2002, 610p.*

2 *JUNGER, M., "Studying ethnic minorities in relation to crime and police discrimination, answer to Bowling",* British Journal of Criminology *1990, 30, (4), 493-502; WATERS, R.,* Ethnic minorities and the criminal justice system, *Avebury, Avebury Aldershot, 1992, 192 p; FLOWERS, B., "Race and the system of criminal justice" in* Minorities and Criminality (Contributions in Criminology and Penology, Number 21), *Westport, Greenwood Press, 1988, 149-162.*

3 *PARILLO, V., "Chapter 1: A Sociological Framework" in* Strangers to These Shores: Race and Ethnic Relations in the United States*, Boston, Allyn and Bacon, 1997, 1-123.*

4 *AKERS, R.L. en SELLERS C.S., "Chapter 8: Social disorganization, Anomie and Strain Theories" in* Criminological theories, introduction, evaluation and application, fourth edition*, Roxbury Publishing Company, Florida, 2004, 159-189.*

5 *CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, The World Fact Book,* Suriname*, 2000.*

aandeel gestegen tot 15% van de totale Surinaamse bevolking.[6] Het beeld van de Marrons wordt door de toerisme-industrie handig bespeeld in het uitdragen van Suriname vakantieland. Toeristen worden verleid met verhalen over een geromantiseerd stammenleven met een rijke traditie, betoverende beelden van idyllische plaatsen en rivieren in Suriname's oerbossen. Ze beloven een kennismaking met het onaangeraakte, het reine, het echte. Niet dat deze omschrijving helemaal onrecht doet aan de Boslandcreoolse stamgemeenschap, maar het miskent en negeert belangrijke aspecten en hardships van hun bestaan en geschiedenis.
Marron, afgeleid van het Spaanse "Marronage", wat weggelopen vee betekent, is de recentste benaming die aan de Creoolse binnenlandbewoners van Suriname gegeven wordt. Nadat woorden als "Boslandcreolen" en "Bosnegers" reeds de revue passeerden, meende men dat dit concept hun status als afstammelingen van vrijgevochten plantageslaven het meest eerde en erkende. Deze slaven, ingevoerd uit de Ivoorkust van Gambia, de Goudkust van Ghana, de Slavenkust (Benin en Biafra) en van Luango (Gabon en Kongo) vluchtten vanaf het prille begin van de slavernij in 1667 naar de oerbossen van Suriname en organiseerden er doorheen de jaren een succesvol verzet tegen de plantagehouders.[7] Tot op heden beschouwt men de Surinaamse Marronsamenleving als de enige Boslandcreoolse gemeenschap over het hele Zuid-Amerikaanse continent met een relatief autonoom politiek en cultureel leven. Gelieerd aan hun tribale woongebieden leven Marrons nog steeds in praktisch onafhankelijke gemeenschappen in een territorium dat hen toebehoort namens een eeuwenoude traditie. Ze hanteren linguïstische, culturele en politieke normen die aanzienlijk verschillen van deze van de dichtbevolkte en geürbaniseerde kustregio.[8] De verhouding tussen deze 2 gebieden is doorheen de geschiedenis steeds gespannen geweest.[9] De relatie van de Marrons met de kustregio kan omschreven worden als die van "een kolonie naar de koloniale overheid" toe en tot op de dag van vandaag ondervindt de Surinaamse regering moeilijkheden met het integreren van deze bevolkingsgroep in de bredere Surinaamse staat. De kustregio en het binnenland ontwikkelden immers relatief onafhankelijk van elkaar, enerzijds door de eeuwenoude isolatiepolitiek, anderzijds door de onbereikbaarheid van sommige Boslandcreoolse gebieden. Marrons ontwikkelden eigen bestuurssystemen en zelfs een eigen recht, dat officieel bekrachtigd wordt door de Vredestraktaten opgemaakt in de 18de eeuw. De Nederlandse kolonialen konden de strijdlust van de Marrons niet bemeesteren en werden gedwongen vrede met hen te sluiten. Deze traktaten hebben rechtsgeldigheid tot op de dag van vandaag.[10]
Suriname is het land waar de tijd maar een beperkte grip op lijkt te hebben. Haar metropool, Paramaribo, en onmiddellijke omgeving kan de vergelijking met een Europese kleinstad gegoten in tropische temperaturen, geuren en kleuren best aan, de tribale Boslandcreoolse samenlevingen verscholen achter stroomversnellingen refereren echter aan een veel vroegere tijd, de koloniale periode.
Maar door recente migratieprocessen wordt Paramaribo de thuishaven van een toenemend aantal Marrons. De eerste migratiestroom van Marrons naar de stad is tekenend voor de verhoudingen tussen het verstedelijkt gebied en de stamgemeenschappen. De bouw van het Afobaka stuwmeer in 1958 voorziet Paramaribo van elektriciteit maar had de gedwongen migratie van 6000 Marrons tot gevolg. Verdreven van traditionele woongebieden werden ze in transitdorpen geplaatst waar de elektriciteit, opgewekt uit hun onderstroomde thuishaven, hen boven de hoofden naar de stad liep, zonder dat zij er enig profijt van genoten. De onafhankelijkheid in 1975 van Suriname zorgde voor een tweede migratiestroom naar de stad. De derde migratiestroom verscherpte de negatieve gevoelens versus de Surinaamse regering. In 1986 brak de Binnenlandse Oorlog los. Deze burgeroorlog tussen de Marrons onder leiding van Bruynswijck en de soldaten van Bouterses regering werd uitgevochten in de bossen van Suriname met als hoogtepunt de massamoord te Moiwana in '86 en veroorzaakte een Boslandcreoolse vluchtelingenstroom naar de stad.[11]
Daarnaast zorgde de toenemende werkloosheid, onder meer doordat de Surinaamse regering traditionele goudconcessies en diamantontginning toekende aan multinationals, maar ook beperkte scholingsmogelijkheden en het hosselbestaan, voor een toenemende aanwezigheid van (voornamelijk) Boslandcreoolse mannen in de stad.[12]

6 *ALGEMEEN BUREAU VOOR STATISTIEK, De statistieken van de volkstelling 2004 in* De Ware Tijd, *"Marrons verdringen Javanen van de derde etnische plaats", 18 november 2005.*

7 *PRICE, R. (ed.), Maroon Societies,* Rebel slave communities in the Americas, *Maryland, The John Hopkins University Press, 1979, 443p; HOEFTE, R., "The development of a multi-ethnic Plantation Economy: An introduction to the History of Suriname from circa 1650 to 1900" in R. HOEFTE en P. MEEL (ed.),* 20th Century Suriname: Continuities and discontinuities in a new world society, *Leiden, KITLV Press, 2001, 365p; HOOGBERGEN, W., De Bosnegers zijn gekomen: Slavernij en Rebellie in Suriname, Amsterdam, Prometheus, 1992, 349p;*

8 *Suriname bestaat uit 80% oerwoud. De kustregio betreft de overige 20% van Suriname, maar bevat bij benadering 90% van de totale bevolking van Suriname. ST-HILAIRE, A., "Global incorporation and cultural survival: The Surinamese Maroons at the Margins of the World-system",* Journal of world-systems research *2000, (4), 1, 101-131.*

9 *SCHOLTENS, B.,* Bosnegers en overheid in Suriname: de ontwikkeling van een politieke verhouding 1651 – 1992, *proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, Vaco-Press n.v., 1994, 237p.*

10 *WIJNHOLT, M.R.,* Strafrecht in Suriname, *Kluwer Deventer, 1965, 221p;*

11 *DE VRIES, E.,* Suriname na de Binnenlandse Oorlog, *Amsterdam, KIT Publishers, 2005, 199p.*

12 *PRICE, R. en PRICE, S., "Maroons under assault in Suriname and French Guiana",* Cultural Survival Quarterly *2002, 38-45.*

De cultuur van Paramaribo met haar Westers getinte consumptiewijze, een inkomensgraad van een ontwikkelingsland maar met selectieve sponsering door geldstromen uit het buitenland is een veel complexere en ongelijke wereld dan het binnenland met een relatieve inkomens- en bezitsgelijkheid. Haar bevolking is ingekleurd door een langdurig proces van migratie en emigratie en heeft weinig sociale binding met elkaar. Etniciteit speelt een belangrijke rol in de verdeling van de sociale stratificatie en dat tekent zich tevens op religieus, economisch, politiek en ruimtelijk vlak. Etnische afkomst is een belangrijkere structurerende factor in deze multiculturele samenleving dan socio-economische achtergrond.[13] Men schat de etnische samenstelling van Suriname als bestaande uit 27% Hindoestanen, 18 % Stadscreolen, 15% Javanen, 15% Marrons, 12% gemengden (interraciaal) en 6.70 % van de Surinaamse bevolking behoort tot de categorie "overige"(o.a. Gyanezen, Chinezen, Columbianen, Nederlanders,…). De Marrons bevinden zich aan de bodem van de Surinaamse hiërarchie. De attitude van wel onderwezen Stadscreolen tegenover de Boslandcreolen varieert van paternalisme tot verachting. Een lage sociale klasse, gebrek aan familiebanden, etnische vooroordelen en een laag onderwijsniveau heeft voor vele Marrons de toegang tot de meeste jobs in de publieke sector, Surinames grootste bron van inkomen, ontzegd. De negatieve attitude van de stadsbevolking tegenover Marrons neigt hen te marginaliseren in de stedelijke samenleving.[14]

De mens als een sociaal wezen

Om uit te maken welke maatschappelijke factoren relevant zijn in het zoeken naar criminaliteitsbevorderende factoren heeft men een theoretisch kader nodig. Die theorie voorziet een onderzoek van een conceptuele ruggengraat en richt de observatie van de onderzoeker. Als men Howard Becker (1970) mag geloven hangt het kiezen van dit kader voor een groot deel af van de persoonlijke keuze van de onderzoeker zelf. Het belangrijkste is te weten wat je kiest, wanneer je kiest. In mijn keuze liet ik me leiden door het mensbeeld waar ik in geloof. Deze mensbeelden vindt men zelden expliciet terug in een theoretisch werk, alhoewel ze de achtergrond en de basis vormen waarop een theorie berust.[15] Dit onderzoek gaat ervan uit dat mensen niet crimineel geaard zijn, dat mensen geloven in de spelregels van hun maatschappij en dat ieder een motivatie nodig heeft vooraleer over te gaan naar regelovertredend gedrag. Dit gegeven en het explorerend karakter van het onderzoek bracht me bij de General Strain Theory van Robert Agnew. Volgens Agnews theorie is crimineel gedrag aanpassingsgedrag dat antwoordt op stress (spanning), eender op welke manier deze stress opgelopen werd. Individuen die spanning ervaren, ontwikkelen negatieve emoties. Deze negatieve emoties veroorzaken een interne druk binnen het individu. Om zich aan deze druk te onttrekken of om ze te verminderen gaan individuen aanpassingstechnieken hanteren (coping). Eén van deze aanpassingstechnieken is criminaliteit. Agnew's (2005) theorie voorziet in een waaier van concepten, factoren en conditionerende variabelen. De concepten gebruikt in de bespreking van de onderzoeksresultaten zijn dan ook afkomstig van zijn theorie.
Werkend als sociaal werkster bij Delinquentenzorg op het Directoraat van het Ministerie van Politie en Justitie was mijn onderzoeksveld, de Surinaamse gevangenissen, bereikbaar en het vergemakkelijkte contact met Surinaamse gedetineerden aanzienlijk. Ik werkte vijf maanden zowel in de Centrale Penitentiaire Instelling (open gevangenis) , als in PID, de penitentiaire Instelling van Duisburg (zwaar bewaakte gesloten gevangenis). Voor dit onderzoek nam ik 28 interviews af van gedetineerde Marrons en het opmaken van VI-rapporten bracht me in contact met andere etniciteiten en maakte vergelijking mogelijk. Daarnaast kreeg ik toegang tot de data van de gevangenen wat het mogelijk maakte een dataset te maken van de totale gevangenispopulatie van Suriname, een 676 gedetineerden.

Een schets van de oververtegenwoordiging van Marrons

Vooraleer over te gaan tot de uiteenzetting ter verklaring van het fenomeen, is het in kaart brengen van de gedetineerdenpopulatie en het Boslandcreools aandeel ervan in het bijzonder een welkom kader ter interpretatie van de kwalitatieve data. Enkele kanttekeningen bij de operationalisering van de concepten is noodzakelijk wil men de kwantitatieve data op een gepaste manier vatten.
De variabele "landaard" betreft de etniciteit van de betrokkene waarbij er zowel rekening werd gehouden met nationaliteit als etniciteit. Vooral de afbakening van de respondenten met een Boslandcreoolse etniciteit is specifiek en kent een zekere uitval. Ten eerste omdat enkel de Marrons met een Surinaamse nationaliteit opgenomen werden als zijnde "Marron", hoewel de grens met Frans Guyana ook gekenmerkt wordt als leefgebied van Marrons met Surinaamse roots. Ten tweede zijn Marrons weigerachtig hun landaard op

13 *DE BRUIJNE, A. "A City an a Nation, Demographic Trends and Socioeconomic Development in Urbanizing Suriname" in R. HOEFTE en P. MEEL (ed.),* 20th Century Suriname: Continuities and discontinuities in a new world society, *Leiden, KITLV Press, 2001, 365p.*
14 *ST-HILAIRE, A., "Global incorporation and cultural survival: The Surinamese Maroons at the Margins of the World-system",* Journal of world-systems research *2000, (4), 1, 101-131.*
15 *PATERNOSTER, R. en BACHMAN, R., "Chapter 1: "The Structure and Relevance of Theory in Criminology" in* Explaining criminals and crime Essays in contemporary Criminological Theory first edition, *Maryland, Roxbury Publishing Company, 2000, 346p.*

te geven, een informele navraag in één van de drie gevangenissen leidde tot een verdubbeling van het aantal Marrons vergeleken met het officiële aantal. Men kan aannemen dat het aantal Boslandcreolen in de gevangenissen van Suriname ook in dit gegevensbestand onderschat is. "Stadscreolen" zijn afstammelingen van de Afrikaanse slaven die vrijkwamen bij de afschaffing van de slavernij in 1863 (zo'n honderd jaar nadat de vrijheid van de eerste Marronstammen erkend werd). Zij bleven rondom Paramaribo wonen. De groep "Jachin" is een groep samengesteld uit 31 Javanen, 3 Chinezen en 11 Indianen. De Javanen zijn afstammelingen van de gastarbeiders afkomstig van Java. De groep "Hindoestanen" zijn deze personen die afstammen van voorouders met Indische afkomst. Het label "buitenlander" beslaat alle gedetineerden met een andere nationaliteit dan de Surinaamse. Deze categorie bestond uit 70 personen of 10.4% van de totale gevangenisbevolking. Ze omvat 10 Brazilianen, 32 Guyanezen, 16 Nederlanders, 9 Columbianen, 1 Guinees, 1 Spanjaard en 1 Zuid-Afrikaan. Gemengden, ook *moxi* genoemd, zijn deze personen wiens ouders een verschillende etnische afstamming hebben, maar een Surinaamse nationaliteit.
Bij de variabele *delict* ligt de nadruk op geweldsdelicten en meer bepaald op roof, dit enerzijds om de publieke opinie over de delictsaard van Boslandcreoolse gevangenen te toetsen aan de penitentiaire werkelijkheid en anderzijds omdat de meeste Boslandcreoolse gevangenen inderdaad voor roof bleken veroordeeld te zijn. Bijgevolg zal in de dataset een gedetineerde die veroordeeld is voor overtreding van meerdere artikelen waarvan één "art. 372" is (diefstal met geweldpleging), onderverdeeld worden in de categorie "roof + roof-combinaties". De categorie "moord + doodslag + zware MHD (mishandeling met de dood tot gevolg)" bestaat uit alle geweldsdelicten met dodelijke afloop. In de categorie "andere geweldsdelicten" komen voornamelijk overtredingen voor op art. 362 (zware mishandeling) of mishandeling zonder dodelijke afloop. De groep "zedendelicten" bevat delicten zoals ontucht en verkrachting. De categorie "overige" bevat misdrijven zoals diefstal zonder geweld, heling, …

Zoals af te leiden uit de tabel bedroeg het gevangenispercentage van de Marrons 9% meer dan het aandeel in de Surinaamse bevolking. Opvallend is dat het extra aandeel Stadscreolen nog hoger lijkt te liggen. Men dient echter op te merken, gezien de hierboven weergegeven vaststelling, dat het aandeel Stadscreolen waarschijnlijk overschat is ten nadele van het aandeel Marrons in de Surinaamse gevangenissen.
In de gevangenisdata komen Marrons naar voren als de jongste gedetineerden, uitgezonderd de groep "gemengden" zijn ze gemiddeld gezien 2 jaar jonger dan Stadscreolen en 6-7 jaar jonger dan de groep Jachin, Hindoestanen en Buitenlanders.[16] Marrons vertoonden een behoorlijk afgetekend delictsprofiel. Van alle gedetineerde Boslandcreolen zit 63% een straf uit voor het veroordeeld zijn voor roof. Maar ook een aanzienlijk aandeel Stadscreolen en gedetineerden van de groep Gemengd (respectievelijk 45% Stadscreolen en 43% Gemengden) zitten een straf uit na veroordeling voor een vorm van roof. Het tweede grootste aandeel Marrons (16%) zit een straf uit vanwege een veroordeling tot moord of doodslag. In deze categorie zijn de Hindoestanen het hoogst vertegenwoordigd met 27 %. Het derde grootste aandeel Marrons bedraagt 11 % en bevindt zich in de restcategorie "andere delicten" (zedenfeiten en overige delicten). In deze categorie is de groep "Jachin" het meest vertegenwoordigd met 36%. Tenslotte is 10 % van de gedetineerde Marrons veroordeeld voor een drugsdelict. Bij deze delictsoort

	% Gevangenispopulatie	% Volkstelling	%Verschil
Marrons	24.01	15.00	+09.01
Stadscreolen	29.70	18.00	+11.70
Javanen	4.60	15.00	-10.40
Hindoestanen	14.30	27.00	-12.70
Gemengden	14.80	12.00	+02.80
Overige	12.50	6.70	+05.80
Totaal	99.91	93.700	100

Tabel 1 Vergelijking Surinaams gevangenispercentage in de periode van 1 okt. tot 2 nov. 2005 met het Surinaams bevolkingspercentage 2004

16 *Voor de exacte gegevens, tabellen en statistieken, raadpleeg "Ketens van het Heden : De oververtegenwoordiging van Marrons in Surinaamse gevangenissen: een empirische bijdrage." op www.ethesis.net.*

blijken vooral de Buitenlanders het hoogst vertegenwoordigd te zijn met een aandeel van 36% van alle veroordeelden voor drugsdelicten. Dit zou slechts een zonderling mogen verrassen aangezien Suriname bekend staat als één van de belangrijkste transitlanden van voornamelijk Colombiaanse drugshandel naar Europa. Veel van deze gedetineerden waren dan ook bolletjesslikkers, verpakkers of stromannen. Wanneer men alle geweldsdelicten samenvoegt en de Stadscreolen en Marrons vanwege een gelijkaardig profiel afzet tegen de andere bevolkingsgroepen komt men tot onderstaande verdeling.

Uit de staafdiagram kan men afleiden dat zowel Marrons als Stadscreolen sterk vertegenwoordigd zijn binnen de categorie van geweldsdelicten. Vooral Marrons zijn veroordeeld naar aanleiding van een geweldsdelict, 81% van alle gedetineerde Marrons zit een straf uit naar aanleiding tot een veroordeling van een geweldsdelict. Toch zijn ook bij Stadscreolen geweldsdelicten een veel voorkomende aanleiding tot veroordeling, het aandeel voor geweldsdelicten veroordeelde Stadscreolen bedraagt 68.2%.
Wetende dat Marrons en Stadscreolen sterk vertegenwoordigd zijn in roof en geweldsdelicten is de neiging snel aanwezig om te concluderen dat het behoren tot deze etniciteit een oorzakelijke factor is voor het plegen van een roof. Wanneer men echter de gemiddelde leeftijd van Marrons, Stadscreolen en andere etniciteiten dieper uitwerkt, kan men vaststellen dat leeftijd eerder een rol zal spelen. Over alle etniciteiten heen ziet men immers hetzelfde patroon, namelijk dat de veroordeelden van roof ongeacht de etniciteit significant jonger zijn dan de veroordeelden tot andere delicten. Bij Marrons valt het echter wel op dat degenen die niet voor roof veroordeeld zijn ook significant jonger zijn dan alle andere etniciteiten wanneer ze niet voor roof veroordeeld zijn.

Marrons oververtegenwoordigd?

Maar het extra aandeel Marrons blijft een feit en er bieden zich meerdere denkrichtingen aan om dit te verklaren. Een eerste verklaring kan zijn dat er momenteel meer jeugdigen zijn onder Marrons, waardoor er niet noodzakelijk sprake is van extra factoren waardoor Boslandcreoolse jongeren over gaan tot roof. In dat geval is de verhouding tussen jonge Boslandcreolen en oudere Boslandcreolen in vergelijking met deze verhouding bij andere etniciteiten ongelijker verdeeld in het voordeel van de jonge Marrons. De oververtegenwoordiging van Marrons kan vanuit deze zienswijze dus verklaard worden door louter demografische factoren. Het zou interessant zijn om dit na te gaan met de bevolkingsgegevens. Een tweede verklaring kan zijn dat delicten die Marrons plegen sneller door justitie benoemd worden als roof omwille van de vooroordelen die er heersen over het delicttype van Marrons. Dat zou men

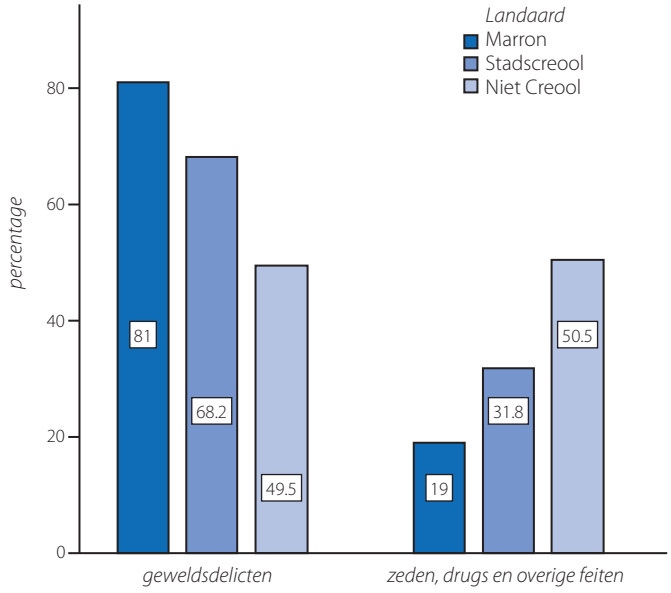

Figuur 3.1 Verdeling veroordeling bij Boslandcreoolse, Stadscreoolse en Niet-creoolse gedetineerden in de periode van 1 okt. tot 2 nov. 2005 met nadruk op geweldsdelicten en zeden-, drugs- en overige feiten.

(I) landdelict	(J) landdelict	Verschil (I-J)	Sig.
Marron-roof	Marron-andere	-4.4*	.000
	Stadscreool-roof	-0.74	.999
	Stadscreool-andere	-6.24*	.000
	Overige-roof	-0.66	1.000
	Overige-andere	-8.90*	.000
Marron-andere	Marron-roof	4.40*	.000
	Stadscreool-roof	3.70*	.012
	Stadscreool-andere	-1.90	.826
	Overige-roof	3.70*	.020
	Overige-andere	-4.50*	.000

Tabel 3.1 Tamhane test bij ongelijke varianties: gemiddelde leeftijd per delict per etniciteit in Suriname

kunnen achterhalen aan de hand van onderzoek naar het "sentencing" in de Surinaamse Justitie. Ten derde zou het grote roofaandeel van Marrons kunnen wijzen op een grotere aanwezigheid van factoren of extra factoren die ervoor zorgen dat vooral Boslandcreoolse jongvolwassenen overgaan tot roof. Alleszins lijkt het zicht krijgen op de beweegredenen van Marrons om over te gaan tot roof of andere delicten noodzakelijk als indicatoren voor Boslandcreoolse gedetineerden. Het is deze zienswijze die uitgediept zal worden in het kwalitatief luik. De analyse focust op een vergelijking tussen Boslandcreoolse gedetineerden die veroordeeld zijn voor een geweldsdelict en deze die een straf uitzitten voor een geweldloos delict. Uit de grafieken is immers gebleken dat de oververtegenwoordiging van Boslandcreolen voornamelijk bepaald wordt door de oververtegenwoordiging van Marrons in geweldsdelicten en meer specifiek in roofzaken. In het beantwoorden van de algemene onderzoeksvraag kwam dit dan ook specifiek aan bod.

Interviews met gedetineerde Marrons

Wanneer de interviews gefilterd werden door Agnews theorie kwamen statusdeprivatie (het wegnemen van menselijke waardigheid), discriminatie en racisme naar voren als de drie belangrijkste oorzaken voor crimineel gedrag bij Marrons. Of Marrons daadwerkelijk belaagd werden in deze drie factoren was weinig relevant voor het onderzoek. Het gaat immers over het hebben van subjectieve spanning, over het gediscrimineerd voelen, niet over het daadwerkelijk gediscrimineerd worden vanuit het standpunt van een neutrale derde. Deze concepten lijken ver weg te staan van het alledaagse denken over oorzakelijke factoren voor het plegen van gewelddadige vermogensdelicten. Wanneer je Marrons, veroordeeld voor roof, vroeg naar de motivatie voor hun gedrag dan gaven ze wel de te voorspellen antwoorden: het willen hebben van juwelen, dure merkkledij, accessoires, mooie auto's en huizen,… Alles wat geconnoteerd werd met "het goed hebben", "niet arm zijn", met status. Maar menig mens streeft status na en op zichzelf staand kunnen ze niet gezien worden als oorzakelijke factoren voor regelovertredend gedrag. Gekeken naar de levensloop van de gedetineerden kan men stellen dat deze gekenmerkt wordt door wisselende woonplaatsen, schoolgevechten, vroege schoolverlating, gezinsgeweld en armoede. Vooral dit laatste gegeven zou in combinatie met statusdeprivatie hun regelovertredend gedrag kunnen verklaren. Maar armoede kan niet verklaren waarom ze geweld gebruiken bij hun overvallen, immers als je de theorie doorredeneert waarbij de enige motivatie voor regelovertredend gedrag het vergaren van statussymbolen is ter compensatie van armoede dan zou stelen genoeg moeten zijn voor het aanpakken van deze economische druk. Het gebruik van geweld was vaker slechts een middel om succesvol te kunnen stelen, toch werden meerdere roofovervallen door Marrons gekenmerkt door excessief gebruik van geweld. Wat kon dit verklaren?

Het gebruik van geweld

Onderzoek identificeert boosheid als een belangrijke creërende factor van geweld.[17] Hoe groter de sterkte en hoe groter het onrechtvaardigheidsgevoel bij een spanningsgenerende factor, hoe groter de kans dat deze zal bijdragen tot boosheid.
De sterkte of magnitude van een spanningsvorm hangt af van de impact, de frequentie, de recentheid of de duur van een factor. Hier kwam *racisme* als belangrijkste factor in het creëren van boosheid naar voren. Marrons worden al van jongs af aan geconfronteerd met vooroordelen omtrent hun etniciteit via Djukapesterijen.

> *G: Als ze riepen: "hé Djuka" en het gebruikt als scheldnaam. Ja, dat treft me helemaal diep in mijn hart. Toen toch. Toen zou ik heel boos geworden zijn. Maar als ze me zeggen: (in Sranan) "Hé jij, je kan niets, enkel door het bos wandelen, je kinderen zijn gek, je kan niet dit, je kan niet dat." Dan word ik echt boos. Ja, kabels gingen helemaal los in mijn hoofd.*

Nauw verwant met racisme en bijna even boosheid bevorderend komen de factoren discriminatie en statusdeprivatie voor. In het algemeen kan men stellen dat ze zich als kind nog niet bekommerden om status en ze zaken nog niet konden benoemen als zijnde discriminatoir. Statusdeprivatie en discriminatie treden later op de voorgrond dan de Djukapesterijen en komen vooral naar voren bij het ouder worden. De eerste confrontatie met statusdeprivatie gebeurt meestal in een cruciale periode, namelijk tijdens deze levensfase die elke jongere doormaakt waarin hij/zij strubbelt met identiteit en op zoek gaat naar zijn/haar plaats in de maatschappij, beter bekend als de pubertijd. De boosheid vanuit deze 3 spanningsvormen was vooral gericht op één specifieke bevolkingsgroep. Wanneer men het slachtofferpatroon van Boslandcreoolse overvallers bekijkt, springt één constante in het oog, praktisch alle slachtoffers zijn mensen van Hindoestaanse afkomst.

> *I: En waarom denk je dat Hindoestanen die haat maken?*
> *G: Want zij doen die dingen: status, scheld mensen*

17 *AGNEW, R., "Building on the foundation of General Strain Theory: Specifying the types of strain most likely to lead to crime and delinquency",* Journal of research in crime and delinquency *2000, 38, (4), 319-361; JANG, S.J. en JOHNSON, R.H., "Strain, Negative Emotions, and Deviant Coping Among African Americans: A test of General Strain Theory",* Journal of quantitative Criminology *2003, (19), 1, 79 – 105.*

uit,zoveel dingen doen ze, ja toch? Zo zie je, wanneer we mensen gaan roven toch, ze gaan die ander volk niet roven maar meer die Hindoestanen, toch? Maar door die haat toch?
I: Wanneer jij roofde, was dat dan tegen Hindoestanen?
G: Ja.

Gevraagd naar de reden hiervoor waren de antwoorden zeer divers. Sommigen gaven aan dat het gewoon de rijkste bevolkingsgroep is en dat roven bij hen meer oplevert. Voor nog anderen waren de roven een vorm van compenserende criminaliteit. Het ging dan over het compenseren van onbetaalde schulden van drugs- en goudhandel waarbij het geweld een afschrikkings- en waarschuwingsmiddel was. Maar de overigen brachten een haat aan tegen die groep vanwege ervaringen met pesterijen, minachting en discriminatie, maar ook een aangeleerde aversie door vrienden of familieleden. Het buitensporig gebruik van geweld verklaarden ze dan ook vanuit dit gegeven.

I: Maar wat zeiden ze dan over Hindoestanen?
G: Wel van alles, hoe slecht ze waren, hoe gierig ze waren, al dat soort dingen.
I: Kun je je herinneren hoeveel roven je gepleegd hebt voor je overging tot roofmoord?
G: Zo, ik zou ze moeten categoriseren of het om een beroving gaat, een roofoverval of om echt zware criminaliteit. Misschien een stuk of vijf. …
I: Wat is dan echt zwaar?
G: Nou, dan … met veel bloed enzo en daarna, ja geweld, extra geweld enzo.
I: Waarom dat extra geweld dan?
G: Ja, goh (kijkt naar de grond en twijfelt) … als ik er zo naar terugkijk, had ik niet echt een reden. Er was alleen die haat. Haat naar alles wat niet zwart was, wat geen creool was en dan euh… ik gebruikte ook geweld alsof het niet om mensen ging en dan euhm…
I: Wat deed je dan?
G: Nou, hakken, steken, slaan, en euhm mishandelen en euh martelen als het ware, mijn motief was geld, maar om eerlijk te zijn, als ik terugblik naar de daden die ik gedaan heb, dan euh geraak ik niet verder dan haat en geldingsdrang, denk ik, voel ik.

Ook in de gevangeniswereld waren er voelbare spanningen tussen deze twee bevolkingsgroepen. Boslandcreoolse gevangenen hadden het over mishandeling, minachting en discriminatie in de rechtszaal. Aangezien justitie grotendeels van Hindoestaanse afkomst is, de gevangenisbevolking voor 60% bestaat uit creolen met daarbij een ondervertegenwoordiging van 13% bij de Hindoestaanse gevangenisbevolking verdient dit gegeven verder onderzocht te worden.

Armoede, boosheid en statusdeprivatie verklaren het criminaliteitspatroon bij Marrons?

Wanneer men enkel de Boslandcreoolse groep in beschouwing neemt, zou dit inderdaad de conclusie zijn. De Marrons zijn als etnische gemeenschap ingeweven in een uitgebreid netwerk van historische, sociale, maatschappelijke en omgevingsfactoren die kunnen verklaren waarom ze zich boos, achtergesteld en gediscrimineerd voelen. Ze hebben meer dan bronnen genoeg om uit te putten in een poging hun gevoelens te verklaren. Maar dit concluderen zou onrecht doen aan alle Marrons die geen criminaliteit plegen en evengoed te lijden hebben onder armoede, discriminatie en statusdeprivatie. Daarnaast zou het de realiteit van andere etniciteiten ook miskennen. Suriname is een ontwikkelingsland en armoede is niet beperkt tot de Boslandcreoolse gemeenschap. En daarnaast snijdt het mes van racisme aan twee kanten. Alhoewel Marrons menen dat Hindoestanen racistische gedachten hadden tegenover hun bevolkingsgroep, was het omgekeerde even zeer waar. Slachtoffers van hun roven meenden dat de Marrons racistische gedachten hadden tegenover hen. Uit dagelijkse gesprekken kwam naar voren dat Javanen, Hindoestanen en Stadscreolen ook te lijden hadden onder discriminatie in het zoeken naar werkgelegenheid omwille van hun etnische afkomst, ze even goed gepest werden met stereotypen en ook zij meenden dus te lijden onder discriminatie, statusdeprivatie en racisme.
Daarnaast waren er opmerkelijke verschillen tussen Boslandcreoolse gedetineerden in motivatie voor het stellen van regelovertredend gedrag en hun criminaliteitspatroon. Het doorrennen van Agnews' theorie liet me dus achter met een onbehagen, een gemis om te kunnen differentiëren tussen deze Marrons en om datgene te benoemen wat de theorie slechts raakte. Zo kwam ik tot het opmaken van een typologie van Boslandcreoolse gedetineerden die bestond uit Boslandcreoolse regelovertreders, Wannabe's en Navolgers. Typologieën zijn echter nooit exclusief noch exhaustief, maar de categorieën dienden voornamelijk om deze spanningsvorm te identificeren die in mijn mening slechts door Agnew geraakt werd. De eerste categorie bestaat uit Boslandcreoolse regelovertreders. Het zijn voornamelijk oudere Marrons die sporadisch een delict plegen ten einde rekeningen te kunnen betalen. Hun criminaliteitspatroon wordt gekenmerkt door een afwezigheid van geweld, bij roven besturen zij de vluchtauto. Hun levenstijl is erg gewoontjes, ze ambiëren geen uiterlijke status en ondervinden naar eigen zeggen weinig last van discriminatie en racisme. De tweede categorie "Wannabe's" zijn deze jongeren wiens motivatie voortkwam uit het nastreven van een zekere levenstijl die hun leven ontdeed van de druk

die voortkomt uit discriminatie, racisme en/of statusdeprivatie. Ze doen meer dan het enkel wegwerken van armoede om te overleven, het gaat hen om het handhaven van een levenstijl gebaseerd op wat in Suriname een "Wakaman" genoemd wordt. Wakaman betekent letterlijk "zwerver", in Suriname bedoelt men met dit gezegde: de man die hier en daar gaat, op zoek naar eigen voordeel. Ik doel met "Wakaman" op een levensinstelling omschreven door Grund en Blanken[18] in een onderzoek naar drugsgebruik onder Surinaamse jongeren in Nederland.

> *Many Surinamese youngsters who loiter at street corners like to see themselves as 'hosselaar' or 'wakaman'. They hustle not merely from necessity, but also by choice. This specific lifestyle includes specified (ritualized) behaviors, rules, style of appearance and language often referred to as a 'bricolage'. Although hosselen in the larger Surinamese community in the Netherlands is viewed as a substandard activity, for these young men the role of wakaman is an attractive identity. A comparison with the 'player', the black American hustler is not unreasonable, since in dress and styling the wakamen resemble this cool and stylish type of dealer/user to a great degree ... Both Kaplan and Buiks suggest that the diffusion mechanism of black American (street) culture was presumably through mass media such as television and movies with black ghetto themes --the so-called 'blacxploitation' Bmovies, which were distributed en mass internationally.*

De derde categorie, Navolgers, tenslotte maken een kering mee, ze switchen in criminele motivatie van het wegwerken van armoede (zoals een regelovertreder) naar relatieve armoede. Het enige waardoor ze verschillen van een Wannabe is hun initiële motivatie. Ze ambieren het niet bij de start van regelovertredend gedrag, maar gaande weg krijgen ze ambitie. De vraag stelde zich snel: Wat veroorzaakt die kering? Opvallend was het langdurige verblijf van de oudere Boslandcreoolse mannen in het binnenland en hun beeld van de stad als een oord des verderf. Na wat onderzoek in enkele stammen van de Saramakaaners bleken deze Regelovertreders een straf van de stam te vrezen, namelijk sociale uitsluiting.[19] Deze Marrons hadden nog sterke banden met de achterban in de stamgemeenschap, van discriminatie en racisme hadden zij niet zoveel last omdat ze vasthielden aan een zeker isolement en een apathie tegenover het leven in de stad door een sterke focus op de stam. Maar ook bij Wannabe's en Navolgers kon men stamelementen terug vinden. Die beperkten zich echter vooral tot heroïseren van het slavenverleden en hun identiteit als moedige strijders die niemand kan beheersen. Zij benadrukken hoe fel ze onder vuur gelegen hebben met de identiteit van Marron. In tegenstelling tot Regelovertreders laten Wannabe's en Navolgers de stamcultuur grotendeels los of ze hebben deze nooit echt geïnternaliseerd door een erg vroege komst naar de stad. Daar komen ze wel in contact met deze manier van leven die door de ouders meestal nog gevolgd wordt, maar ze maken zich deze cultuur niet meer eigen, grotendeels omdat het referentiekader ontbreekt. Daarbovenop komt deze levenswijze onder druk te staan door vooroordelen en houdingen van minachting die er in de stad heersen tegen de Boslandcreoolse identiteit. Maar ook de verlokkingen van de stad, waar in de inleiding reeds geduid werd op het sterk consumptiekarakter ervan, zorgen ervoor dat jonge Marrons die traditionele identiteit loslaten. Boslandcreolen ondervinden dus niet alleen spanning uit racisme, statusdeprivatie en discriminatie, maar ook beleven ze een bredere en meer overkoepelende spanning, namelijk identiteitsspanning.

Jonge Marrons dragen het vrijgevochten slavenverleden erg hoog in het vaandel en dit kan verklaren waarom een rebellerend rolmodel voor hen aantrekkelijker is in hun zoektocht naar identiteit. Waar Regelovertreders zich terugtrekken naar het isolement van het stammenleven ter neutralisatie van ervaren druk, gaan Wannabe's en Navolgers op zoek naar een rolmodel dat spanningsvormen erkent en in een manier voorziet om hieraan tegemoet te komen. En hier komt het rolmodel van de Wakaman op de proppen. Zoals in het onderzoek van Blanken en Grund naar voren kwam, lijkt de levensvisie en – wijze van een Wakaman erg op deze van een Amerikaanse hosselaar. Geïnspireerd door een college van een Canadese professor over de rapcultuur en het effect op jongeren, maar ook met Andersons "Code of the streets" in het achterhoofd, voegde ik een nieuwe vraag toe aan mijn vragenlijst. Een vraag die iedere respondent, na bevraagd te zijn over criminele motivaties en aanleiding, vaak behoorlijk in de war bracht. "Sortu poku ju e lobi?" of "Naar welke muziek luister je graag?" De ouderen antwoorden traditionele muziek en de jongeren verkozen een combinatie van deze muziek en R 'n B. Gevraagd naar artiestennamen kwam Fifty Cent regelmatig terug. Wanneer ik hen vroeg naar wat Fifty Cent dan wel zong, konden de meesten niet antwoorden. De invloed die deze rapcultuur had op deze respondenten kan niet beter verwoord worden dan door de respondenten zelf:

> *"Kijk, men gaat zitten en kijken naar een videoclip naar hoe Amerikanen in een Rolls Royce rijden en allerlei grote kettingen aanhebben en euhm en die mensen als het*

18 *C.J.P.GRUND en BLANKEN P., "Chapter 3: The diffusion of the Chasing Ritual in the Netherlands: 3.2.7. Cultural specific Coping strategies."in* From chasing the dragon to Chinezen, the diffusion of heroin smoking in the Netherlands*, http://www.drugtext.org/library/books/grund/CHASDRAG.html#JeanPaul%20C%20GrundPeter%20Blanken.*

19 *Meer over bestraffing bij Marrons kan men vinden in M.R. WIJNHOLT,* Strafrecht in Suriname, *Kluwer Deventer, 1965, 221p. en een recent krantenartikel dat de actualiteit van deze manier van straffen onder Marrons aanduidt: F. ZANDGROND, "Granmans willen traditionele straf voor ontvoering",* De Ware Tijd, *8 juni 2006.*

ware als hun rolmodellen stellen, en ook daadwerkelijk proberen om er zo uit te zien straks als men hieruit gaat. En om er zo uit te zien moet je aan cocaïne verkoop doen of je moet een rover zijn. Alleen op die manier, als je al niet geschoold bent, kom je alleen op die manier aan dat geld, om er zo uit te gaan zien als die Amerikaan in die videoclip. Neem Fifty Cent, dat zijn die rolmodellen van die echt jonge jongens hier. Vandaar dat ze hun lichaam vol tatoeëren en zo. Als je naar die videoclip gaat zitten kijken en die man heeft een bepaalde tatoeage, dan lopen de mannen hier morgen met diezelfde tatoeage rond. Dat is wat je kan bereiken, dat kan je met je handen grijpen, je bent hier dus nu kan je een tatoeage aanbrengen. Als je buitenkomt dan heb je zelfs de mogelijkheid om diezelfde auto te kopen, ten minste als je crimineel bezig bent en durft en dan euh veel later misschien ook dat geld. En dat is wat de mannen hier bezig houdt, videoclips, videoclips zitten kijken…
Als Toni Braxton haar haren knipt dan loopt morgen een hele hoop van Suriname, onze vrouwen, met dat geknipt haar. Dat weten we, dat is al gebeurd. Dat leeft bij de mensen en die mannen zijn crimineel bezig en voor de jeugd is het nu een koud kunstje om krachttermen uit te schelden want ze horen het van Fifty Cent. Dus van hierbinnen uit en dus dan euh een groot deel van die mannen van die jongeren die echt niet aan verbetering denken, neemt dat een grote rol in.
Het is nu ongeveer twee uren als je nu even zou langslopen op de afdeling dan euh op elke afdeling heb je 3 tot 4 televisies. Dan zit iedereen voor de buis. Ja, misschien een paar mannen niet die al veel ouder zijn, maar euh nu op dit moment zitten al die jonge kerels voor de buis om naar die videoclips te kijken, diezelfde videoclips van gisteren en van eergisteren en ze kijken nog steeds ernaar vandaag. En euhm, het gaat zeker niet om de muziek,want de meeste mannen verstaan helemaal niet wat die Amerikanen zeggen, ik versta ook niet wat ze zeggen, en euh men luistert, men kijkt …hoe schaars geklede vrouwen op de beeldbuis dan euh geweld bezingen, het is een rage."

Deze vergelijking vind je bij Wannabe's en Gonnabe's ook terug. Je hoort het aan hun woordgebruik als "getto" en "flexi zijn." Maar ook het pronken met goud, auto's en het hebben van veel vrouwen komt overeen met de levensstijl van deze Amerikaanse hosselaars. Menig predikant zou zich laten verleiden tot het wijzen met een beschuldigende vinger naar rapartiesten als veroorzakers van criminaliteit, maar dat is wat kortzichtig en misschien zelfs wat naïef. Wanneer men de levensstijl van deze "Wakamen" nader bekijkt, kan men vaststellen dat er veel overeenkomsten zijn met wat Anderson de "code of the streets" noemt. En dan komen we terecht in de hele "Street Culture" literatuur en bewandelen we het door Elijah Anderson gelegde pad. Hoever de Surinaamse en Amerikaanse straatcode overeenkomen is niet gekend en is een onderzoek op zich waard, maar zoals de kleine beschrijving van deze code in het citaat van Blanken en Grund weergeeft, vertonen de Wakamancultuur en straatcultuur alleszins sterke overeenkomsten. Anderson, gevraagd naar de ontstaansredenen van deze straatcultuur, poneert: *"The code of the streets is actually a cultural adaptation to a profound lack of faith in the police and the judicial system. The justice system is often viewed as a hostile imposition rather than a social institution that serves the community"*[20] Zoals reeds aan bod kwam, is de relatie tussen de stad en het binnenland erg gespannen en gekenmerkt door een wederzijds wantrouwen. Dit gebrek aan vertrouwen bevindt zich bij Marrons niet alleen op het niveau van justitie maar op het niveau van de hele Surinaamse regering. Maar ook de basisbehoefte waaraan deze code moet voldoen is expliciet aanwezig bij Marrons. Bij de analyse werden racisme, discriminatie en statusdeprivatie herkend als belangrijkste spanningsvormen bij de Wannabe's en Gonnabe's. Anderson stelt: *"At the heart of the code is the issue of respect – loosely defined as being treated 'right'or granted the deference one deserves."*
Het zou dus kort door de bocht zijn om te denken dat enkel Boslandcreolen aan deze levensstijl deelnemen. In Amerika kennen ze het fenomeen, in België kan je er vormen van terugvinden. En zelfs in Suriname zie je, wanneer je doorheen de straten van Paramaribo loopt, dat het niet enkel de Boslandcreolen zijn die aan deze manier van leven deelnemen. Voor alle etniciteiten is het dagelijkse leven in Suriname een strijd om het behoud van de traditie en daarmee ook de zekerheid van hun cultuur. Elke jongere in Suriname wordt geconfronteerd met het anders zijn van de eigen traditie vergeleken met deze van alle andere culturen, waarmee ze dagelijks in contact komen en traditie conflicteert vaak met de culturele mengelmoes van Paramaribo. Ouders daarentegen hebben het moeilijk met veranderingen of "buitensporigheden" van hun kinderen. De spanningsvormen waarmee Marrons in contact komen zijn dus niet exclusief geldend voor hun bevolkingsgroep. Het is echter de sterkte van deze spanningsvormen, gecombineerd met de recente en wankele positie van Marrons in het stadsleven die hen kwetsbaarder maakt. Andere stadsbewoners hebben een sterkere fundering voor hun aanwezigheid in Paramaribo en dus ook een solidere culturele basis met de beschermingsmechanismen van culturele controle en bevestiging. De positie van Javanen, Hindoestanen, Chinezen en Stadscreolen is er geschiedkundig bepaald. Tot niet zo lang geleden eisten de Marrons geen plaats op voor zichzelf binnen die samenleving. Maar door het migratiemechanisme vanuit het binnenland doen ze dat nu dus wel. Identiteitsspanning bij hen is groter omdat hun aanwezigheid in Paramaribo en onmiddellijke omgeving in vraag gesteld wordt, grotendeels omdat hun aanwezigheid historische legitimering mist. Voor hen komt het des te pijnlijker over omdat zij als bevolkingsgroep in Suriname wonen. Hun geschiedenis gaat terug naar het ontstaan van de staat

20 ANDERSON, E., *"Going straight, the story of a young inner-city ex-convict"* , Punishment and Society *2001, 1, (3), 135-152.*

Suriname. Daarnaast wordt de Boslandcreoolse cultuur in al haar facetten (haar recht, levensstijl en waardigheid) uitgedaagd en belaagd door het stadsleven. Niet enkel gewoontes of gebruiken worden gehekeld, maar hun volledige "zijn" en "aanwezig zijn." Het is de magnitude van deze spanningsvormen, gecombineerd met de recente en wankele positie van Marrons in het stadsleven die hen kwetsbaarder maakt. Andere etniciteiten streven naar behoud en verbetering van hun plaats in de stad. Marrons streven naar verwerving en erkenning van een plaats in deze samenleving. Boslandcreoolse jongens hebben daarnaast een erg groot draagvlak waarop deze wakamancultuur kan groeien. Er zijn de culturele peilers waaronder het vrijgevochten slavenverleden (rebellie), de polygamie en het gedogen van eigen richting. Er zijn de sociologische factoren waaronder praktisch alle vormen van spanning die Agnew erkende in zijn theorie, met piekende vormen als statusdeprivatie, racisme en discriminatie. De reden waarom zulke straatcode zou ontstaan is in sterke mate aanwezig en de basisbehoefte van Marrons wordt erin erkend. En de manier waarop deze levensstijl hen bereikt is net dezelfde als in Nederland. De media voorzien in de voorstelling en kennismaking met deze cultuur. En op deze televisie beweert Fifty Cent *"Get rich or die trying."*